

УДК 371.134:37.091.33:001.4

Оксана Гриджук,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри соціології та культурології
ДВНЗ «Національний лісотехнічний університет України»
(м. Львів, Україна)

СИСТЕМА ВПРАВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ МОВНО- ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ВНЗ ЛІСОТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Запропоновано систему вправ для навчання термінологічної лексики із метою формування професійної мовнокомунікативної компетентності студентів вищих навчальних закладів лісотехнічного напрямку в курсах «Українська мова за професійним спрямуванням» та «Фахова термінологія». Для формування мовно-термінологічних навичок студентів розроблено підготовчі, вступні, тренувальні та завершальні типи вправ. Лексичні та граматичні аспекти такого навчання окреслено системою завдань, послідовне виконання яких сприятиме розвитку в студентів фахово орієнтованих умінь і навичок.

Ключові слова: мовно-термінологічні знання, термінологічна лексика, система вправ, лексичні уміння і навички, граматичні уміння і навички.

Предложенная система упражнений для обучения терминологической лексики с целью формирования языковой и коммуникативной компетентности студентов высших учебных заведений лесотехнического направления в курсах «Украинский язык профессиональной направленности» и «Профессиональная терминология». Для формирования языковых терминологических навыков студентов разработаны подготовительные, вступительные, тренировочные и завершающие типы упражнений. Лексические и грамматические аспекты такого обучения обозначены системой заданий, последовательное выполнение которых будет способствовать развитию в студентов профессионально ориентированных умений и навыков.

Ключевые слова: языковые терминологические знания, терминологическая лексика, система упражнений, лексические умения и навыки, грамматические умения и навыки.

The system of exercises for the terminology vocabulary training with the purpose of forming the professional language and communicative competence of students of Forestry field of study in the courses «The Ukrainian language for proficiency» and «The Professional Terminology» is proposed.

Such types of tasks as preparatory, introductory, training and final are proposed in order to form linguistic and terminological students' skills.

Students are supposed to do preparatory exercises before processing new material. Providing cognitive and psychological preparation for the reception of new material, interest, actualization sense and practical experience is the main didactic purpose of these tasks.

Introductory exercises are to be performed after studying new material. Performing these tasks helps understand deeper concepts and rules, develop skills and abilities to apply theoretical knowledge in practice.

Training exercises help consolidate language skills. These are the following tasks: model training exercises, instructive training exercises and task training exercises.

It is appropriate to perform the problematic task, practical and creative work using final exercises when learning professional terminology.

Overall system of training tasks subordinates to a unified didactic purpose – formation of a modern professional of the forestry sector.

Key words: *language and terminological knowledge, the terminology, the system of exercises, vocabulary abilities and skills, grammar abilities and skills.*

Термінологічна лексика важлива для студентів лісотехнічного профілю, оскільки вільне володіння нею дозволить здійснювати діалогічне спілкування, упевнено дискутувати, виступати з повідомленнями монологічного характеру, працювати зі спеціалізованими текстами, скласти анотації, реферати, доповіді тощо. Тому значної ролі набуває досконала система вправ і завдань із метою опанування та правильного застосування термінологічної лексики в усному й писемному мовленні за фахом студентів, адже курс української мови для спеціальних цілей (за професійним спрямуванням та навчання фахової термінології) має бути максимально наближений до реальної професійної діяльності фахівця.

Вправи як основа навчання досить широко досліджувалися в методиці навчання іноземних мов (І. Бім, Н. Гез, Ю. Пассов, Л. Федоренко, С. Шатилов) та української мови (З. Бакум, О. Біляєв, А. Загнітко, І. Кочан, Л. Мацько, В. Мельничайко, М. Пентилюк, К. Плиско, О. Семенов, Т. Симоненко, Г. Шелехова та ін.).

Аналіз лінгводидактичної літератури з досліджуваної проблеми засвідчив недостатній рівень опрацювання комплексу навчально-дидактичних завдань для формування системи фахово орієнтованих мовно-термінологічних знань студентів лісотехнічних спеціальностей.

Метою статті є загальна характеристика системи вправ, спрямованої на засвоєння термінологічної лексики з метою формування професійної мовнокомунікативної компетентності студентів ВНЗ лісотехнічного профілю в курсах «Українська мова за професійним спрямуванням» та «Фахова термінологія».

Постановка завдання полягає в тому, щоб розробити види вправ і запропонувати послідовність їх виконання для ефективного

засвоєння фахової лексики й вироблення мовно-термінологічних умінь і навичок студентів.

В українській лінгводидактиці вправи класифікуються за різними диференційними критеріями. М. Пентилюк та Т. Окуневич серед вправ на сприймання та відтворення інформації виділяють репродуктивні, рецептивні, рецептивно-репродуктивні, продуктивні, рецептивно-продуктивні їх типи; за функцією у навчальному процесі: тренувальні та контрольні вправи [4]. Умотивованим є поглиблений поділ вправ, запропонований науковцями, зокрема вправи, спрямовані на вивчення: лексики і фразеології; будови слова і словотвору; морфології; синтаксису; орфографії; пунктуації; словникові вправи [4].

А. Загнітко розрізняє усні вправи, комунікативні, творчі, репродуктивні та вправи на переклад [2].

Беручи за основу поділ навчальних вправ на підготовчі (пропедевтичні), вступні, тренувальні, завершальні [3], пропонуємо типи завдань для формування мовно-термінологічних навичок студентів.

Підготовчі вправи студенти виконують перед опрацюванням нового матеріалу. Головною дидактичною метою таких завдань є, на думку багатьох науковців, забезпечення пізнавальної і психологічної підготовки до сприймання нового матеріалу, зацікавлення, актуалізація чуттєвого й практичного досвіду, що має стати опорою свідомого засвоєння програмового матеріалу [3, с. 210], а також «ліквідувати прогалини в опорних знаннях, потрібних для кращого сприймання нового матеріалу» [1, с. 4].

Серед підготовчих вправ, спрямованих на формування лексичних умінь і навичок виділяємо завдання на: пригадування термінів із певними компонентами іншомовного походження та визначення семантики таких компонентів; тлумачення значень термінів на основі фахового тексту; пошук у фаховому тексті багатозначних термінів; визначення фахових термінів із тотожним значенням та ін.

До підготовчих вправ, спрямованих на формування граматичних умінь і навичок можуть належати такі: спостереження і порівняння мовних явищ (морфем, словотвірних афіксів); визначення будови терміна; аналіз частиномовної приналежності та граматичних ознак терміна; визначення особливостей використання відмінкових закінчень у різних граматичних формах; спостереження за відмінностями в морфологічних формах термінів української та російської мов; розпізнавання різних типів речень.

В опрацюванні термінології фаху в лінгвістичному аспекті найважливішим є обґрунтувати студентам лісотехнічного ВНЗ доцільність такого навчання. Зацікавити студентів можна, запропонувавши їм для аналізу текст зі спеціальної дисципліни, що ще не вивчалася (наприклад, «Лісова таксація та лісовпорядкування» або «Лісова меліорація»). Як ілюстрацію подаємо вправу з опорою на уривок наукового тексту та завдання до неї:

Технологія створення лісових насаджень на порушених землях має свої специфічні особливості. Така специфіка визначається насамперед видом об'єкта рекультивациі, його формою та походженням...

На свіжих ґрунтах відвалів легкого механічного складу, незабур'ячених, оранка не обов'язкова. У таких умовах достатньо провести передсадивну культивуацию з боронуванням. На забур'ячених ділянках і за наявності гірських порід середнього механічного складу проводиться суцільна підготовка ґрунту на глибину 25-30 см у лісостепу і степу та на глибину 20-22 см в умовах Полісся. На ділянках, вкритих кореневищними і коренепаростковими бур'янами, застосовують чорний пар. В умовах Донбасу на відвалах тяжких червоно-бурих лісоподібних суглинків найбільш ефективним є використання раннього пару. На цільних глинах, суглинистих ґрунтах тяжкого механічного складу, днищах кар'єрів необхідна оранка на глибину не менше 50 см (безпліцева оранка або розпушення).

Одним із основних об'єктів лісової рекультивациі в Україні є укоси відвалів розкритих порід. Певні труднощі із залісненням укосів полягають у їх значній стрімкості, досить різноманітному складі ґрунтосумішей, складному мікрорельєфі, зсувах тощо¹.

Завдання до тексту:

- відшукайте в тексті терміни, поясніть, де можливо, їх значення;
- з'ясуйте семантику тих термінів, які складно пояснити;
- спробуйте пояснити значення невідомих термінів шляхом аналізу структурних частин (префікса, кореня, суфікса);
- визначте походження знайдених термінів й уточніть значення іншомовних компонентів.

Дидактичні можливості такої підготовчої вправи вбачаємо в розвитку умінь усного мовлення (монологічних і діалогічних), навичок аналізу термінів щодо їх будови, засвоєння семантики терміноелементів іншомовного походження тощо.

Ще одним варіантом підготовчої вправи може стати завдання на утворення термінологічних словосполучень, зокрема:

Із запропонованих слів утворіть термінологічні словосполучення

морозобійна	рослинисть
смоляна	деревина
ядрова	окоренкуватість
ребриста	заболонь
зональна	тріщина
подвійна	серцевина
внутрішня	кишенька

Вступні вправи виконують після опрацювання нового матеріалу. Виконання таких завдань, як зауважують науковці, допомагає глибше

¹ Текст підготовлено за підручником «Лісові меліорації», автори О. Пилипенко, В. Юхновський, С. Дударець, В. Малюга (К., 2010).

усвідомити поняття і правила, виробити уміння й навички застосовувати теоретичні знання на практиці [3].

Найоптимальніше для формування лексичних умінь і навичок застосовувати такі вступні вправи: зіставлення значень загальнонавчаних слів із аналогічними термінами лісівництва та деревообробки; порівняння семантики загальнонаукових термінів й аналогічних термінів лісівництва та деревообробки; звуження значення загальнонаукового терміна у складі терміносистем лісівництва та деревообробки; поділ лексем за ознакою термін – професіоналізм; пошук у фаховому тексті професіоналізмів та з'ясування їх семантики; поєднання частин складних слів із метою утворення термінів; групування термінів відповідно до кількості значень; порівняння значень багатозначних термінів; розрізнення семантики термінів-паронімів (на основі контексту).

До вступних вправ для вироблення граматичних умінь і навичок відносимо: визначення фахових термінів та їх частиномовної приналежності; з'ясування способів творення термінів фаху; виявлення в науковому тексті термінів, утворених способом метафоричного переосмислення семантики загальнонавчаного слова, з необхідними поясненнями; пошук у фаховому тексті термінів, утворених способом метонімічного перенесення назви, із необхідним коментарем; виділення в науковому тексті термінів, утворених морфолого-синтаксичним способом, та їх аналіз; визначення частиномовної приналежності термінів; вивчення системи відмінювання термінів різних частин мови; засвоєння правил щодо творення граматичних форм термінів-іменників (Р. в. одн., Д. в. одн., О. в. одн.); з'ясування особливостей утворення і правильного використання форм ступенів порівняння прикметників; виявлення типових помилок при відмінюванні числівників; синтаксичний аналіз речення; з'ясування засобів зв'язку між компонентами синтаксичних одиниць.

Після виконання підготовчої вправи (пошуку термінів чи професіоналізмів у тексті) доцільно, наприклад, запропонувати завдання на встановлення відповідності між поняттями з метою виявлення рівня розуміння їхньої сутності:

1) <i>терміни;</i>	а) <i>рубати, гілка, праця, птах;</i>
2) <i>професіоналізми;</i>	б) <i>фауна, лісостан, біота, водозабір;</i>
3) <i>загальнонавчані слова</i>	в) <i>літовище, рогівка, біль, шуба.</i>

Як варіант вступної вправи пропонуємо завдання на добір лісівничих термінів із компонентами іншомовного походження: *біо-, дендро-, мікро-, мезо-, макро-, агро-, фіто-* та пояснення їх значень.

Тренувальні вправи сприяють закріпленню мовних умінь і навичок [3, с. 275]. Під час виконання таких вправ доцільно поступово ускладнювати завдання, тож спочатку студенти виконують тренувальні вправи за зразком та інструкцією, згодом – тренувальні вправи за завданням.

Необхідні лексичні вміння й навички напрацьовуються на основі системного виконання таких видів тренувальних вправ: уведення в

контекст загальнонаукових термінів та аналогічних термінів лісівництва й деревообробки; заміна фахових термінів професіоналізмами й навпаки; складання тексту з професіоналізмами; групування термінів відповідно до їх походження; добір до запозичених термінів українських відповідників; розрізнення професіоналізмів щодо їх походження; визначення значення термінів на основі аналізу семантики словотвірних компонентів; пошук (за словником) термінів із міжнародними компонентами та групування їх відповідно до семантики; добір абrevіатур, що використовуються в терміносистемах лісівництва й деревообробки, аналіз їх семантики; розрізнення семантики багатозначних термінів у складених реченнях; пошук термінів-синонімів у терміносистемах лісівництва та деревообробки (на основі словників); визначення фахових термінів-паронімів (за допомогою словника) та засвоєння їх значень.

До тренувальних вправ, спрямованих на вироблення граматичних навичок та вмінь належать, зокрема, такі: словотвірний аналіз термінів; розрізнення форм терміна і спільнокоренових термінів; визначення твірної основи та словотворчих афіксів у поданих термінах; добір фахових термінів із певними словотвірними афіксами (-к-, -нн(я), -ач-, -ник-, -ств(о) тощо); групування термінів за способами творення; пошук термінів, утворених способом метафоризації (на основі зовнішньої подібності, схожості функцій чи поєднання цих ознак); добір термінів, утворених способом метонімії (на основі словника); пошук у словнику фахових термінів, утворених морфолого-синтаксичним способом; визначення морфологічних ознак форми терміна; використання термінів-іменників у певних граматичних формах (Р. в. одн., Д. в. одн., О. в. одн.); творення форм Кл. в. термінів-назв осіб за родом діяльності; заміна одних граматичних форм іншими; утворення ступенів порівняння прикметників; відмінювання числівників; поєднання числівників із термінами-іменниками в різних відмінках; установлення відповідності між способами вираження підмета і формою присудка; конструювання речень різних видів; перебудова синтаксичної конструкції; заміна окремих компонентів речень аналогічними за змістом; доповнення речень тощо.

Тренувальні вправи за зразком у роботі з науковим текстом призначені для закріплення мовних умінь і навичок, зокрема «конструювання і моделювання мовних одиниць, заміну одних форм чи конструкцій іншими» [1, с. 4], уміння добирати власні приклади на відповідне правило, записувати терміни у певній відмінковій формі згідно з правилами, за зразком конструювати й моделювати мовні одиниці, замінювати одні форми іншими [3].

Для прикладу подаємо таку вправу:

Із поданих компонентів утворіть лісівничі терміни, наприклад:
дендро + логія → дендрологія, мікро + клімат → мікроклімат.

Агро-, біо-, волого-, водо-, дендро-, деревино-, дерево-, мікро-, мезо-, макро-, нано-, тепло-, фіто-, фото- та -сфера, -індикація, -фтором,

-меліорація, -патологія, -ландшафт, -шар, -знавство, -ємність, -група, -стан, -маса, -ценоз, -бентос, -топ, -логія, -клімат, -метр, -фенологія, -лісомеліорація, -провідність, -ценоз, -парк, -геоценоз, -технія, -рельєф, -синтез.

Під час проведення тренувальних вправ за інструкцією необхідно визначити послідовність роботи і прийоми виконання, проте без точного зразка для копіювання [3]. У вивченні термінології – це робота з термінологічними словниками, розрізнення семантики багатозначного терміна, уведення його в науковий текст, добір чи пошук термінів-синонімів і термінів-антонімів, уведення в текст термінів-паронімів. Розмаїття цих вправ зумовлене багатогранністю опрацювання фахової термінології у семантичному аспекті, зокрема, пропонуємо такі вправи.

Подані терміни-синоніми введіть у контекст, визначте їх значення, з'ясуйте, чи ці терміни є взаємозамінними в будь-якій мовленнєвій ситуації.

Білотка альпійська – едельвейс, іван-чай – халинерій вузьколистий, сосна європейська – сосна кедрова, явір – клен несправжньооплатановий, кизил – дерен справжній, лепеха звичайна – айр тростиниовий, осика – тополя тремтяча, листовик – турецький язик, вальдшнеп – слуква, трифолія – бобівник трилистий – жаб'ячі огірки, ялинові ліси – смерекові ліси – ялинники – смеречники, стенограф – шестизубчастий короїд, ялиновий гравер – халькограф, осипові скрипуни – тополеві вусачі.

Із термінологічного словника виписіть значення поданих слів-паронімів. З'ясуйте, які з них є лісівничими термінами. Складіть із ними речення так, щоб розрізнити їх значення.

Деревинний – деревний – дерев'яний – дерев'янистий, ділянка – дільниця, кореневий – корінний, листовий – листяний – листяний, лісівник – лісник – лісничий, насінневий – насінний – насінницький, трав'яний – трав'янистий.

Складаючи тренувальні вправи за завданням, викладач «чітко формулює завдання і мету роботи, вказує на відповідний матеріал, а дії, прийоми, операції і послідовність їх застосування учні визначають самі» [3, с. 275].

Редагування наукового тексту за фахом для студентів є складним і творчим процесом, що вимагає системного застосування вмінь і навичок. Виконувати таку навчальну роботу ми вчили студентів за певним алгоритмом, який визначав обов'язковість і певну послідовність виконання. З метою закріплення набутих умінь доцільно запропонувати завдання на редагування тексту за фахом без визначеного алгоритму.

За належного обґрунтування спостереження за правильністю мовлення однокласників таке завдання може стати наскрізною тренувальною вправою для усього процесу навчання, метою якого є формування комунікативних навичок (передусім правильності та чистоти). Таке спостереження дає

змогу студентам не тільки виявити і виправити мовленнєві помилки (акцентуаційні, лексичні, стилістичні, граматичні та синтаксичні), а й виробити навички контролю за власним мовленням, сформувати звички говорити правильно.

Тренувальною може бути вправа, виконана у формі діалогу між викладачем та студентами: викладач називає групу вставних слів, а студенти визначають сферу їх застосування і роблять висновок про доцільність використання їх в науковому мовленні (матеріал вправи див. табл. 1).

Таблиця 1

<i>Групи вставних слів</i>	<i>Завдання</i>
виражають упевненість (<i>беззаперечно, без сумніву, безумовно, звичайно, певна річ, звісно</i>)	– поясніть, що виражають названі вставні слова;
виражають невпевненість, сумнів, припущення (<i>очевидно, сподіваюся, може, можливо, мабуть, напевно</i>)	– з'ясуйте доцільність використання вставних слів у науковому мовленні;
виражають задоволення, незадоволення, радість, жаль, здивування (<i>як навмисне, на щастя, на диво, на жаль, на радість, дивна річ</i>)	– укажіть сферу застосування певних груп вставних слів
вказують на джерело повідомлення (<i>по-моєму, потвоєму, за словами автора, як відомо, на нашу думку, за повідомленнями..., за даними...</i>)	
вказують на зв'язок думок, послідовність викладу інформації, використання ілюстрації (<i>з одного боку, з іншого боку, до речі, між іншим, головним чином, передусім, крім того, по-перше, по-друге, по-третє, наприклад</i>)	
допомагають підсумувати сказане (<i>отже, таким чином, як висновок, у цілому, загалом, взагалі</i>)	
вказують на способи оформлення думок або на характер висловлення (<i>власне кажучи, між нами кажучи, так би мовити, точніше, як кажуть</i>)	
звернені до співбесідника з метою привернути його увагу (<i>чуєте, бачиш, уяви собі, зверніть увагу, між нами кажучи, майте на увазі, погодьтеся, зрозумійте, даруйте, дозвольте</i>)	

Виконання такого типу вправ сприяє процесу дидактичної взаємодії та є однією з форм навчальної комунікації між викладачем і студентами.

О. Біляєв до завершальних вправ відносить проблемні завдання та різні види творчих робіт [1]. «Творчі роботи пов'язані з творчою уявою і розраховані на варіативність та індивідуальність виконання» [1, с. 5].

За допомогою завершальних вправ у процесі вивчення фахової термінології слушно виконувати «проблемні завдання практичного характеру, творчі роботи» [3, с. 107].

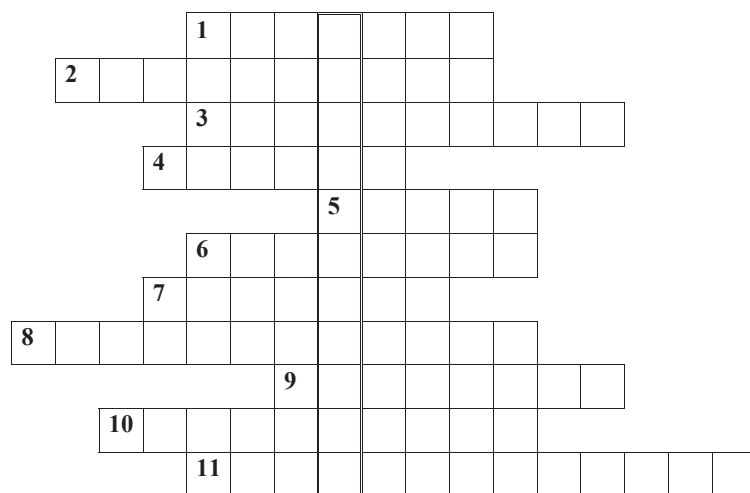
Серед завершальних вправ для формування лексичних умінь і навичок виділяємо завдання на: утворення синонімічних пар термінів і обґрунтування переваги використання одного з варіантів; подання пар

однакових за значенням термінів, різних за походженням й обґрунтування переваги використання одного з варіантів; складання наукового тексту з багатозначними термінами лісівництва та деревообробки; обґрунтування доцільності використання професіоналізмів в усному фаховому мовленні (у формі есе); створення наукового тексту зі словами-паронімами, що використовуються в терміносистемах лісівництва та деревообробки; складання кросворду за окремою темою навчального матеріалу; добір терміносполук із певним стрижневим компонентом і створення схеми системних відношень між вибраними термінами; укладання словничка власне українських фахових термінів; укладання словничка спеціальних термінів, запозичених із певної мови (грецької, латинської, англійської, німецької, польської тощо).

До *завершальних вправ*, спрямованих на вироблення граматичних умінь і навичок належать такі: укладання словничка фахових термінів з міжнародними терміноелементами; створення діалогу з метою правильного використання граматичних форм термінів різних частин мови в науковому мовленні; редагування наукового тексту; переклад наукового тексту з російської мови українською з урахуванням відмінностей у морфологічних формах термінів; складання наукового тексту з метою формування навичок будувати логічно завершені висловлювання.

Розв'язання запропонованого викладачем кросворду може стати однією з форм контролю (проміжного чи підсумкового) знань. У проміжному контролі запитання до кросворду добираємо в межах однієї теми.

Серед поданих лісівничих термінів виберіть термін, відповідно до завдання:

- 1) термін, утворений префіксальним способом;
- 2) термін, утворений суфіксальним способом;
- 3) термін, утворений префіксально-суфіксальним способом;
- 4) термін, утворений безафіксним способом;

5) термін, утворений способом метафоризації за зовнішньою подібністю;

6) термін, утворений способом субстантивзації;

7) термін, утворений способом метафоризації за схожістю функцій;

8) термін, утворений способом складання трьох основ;

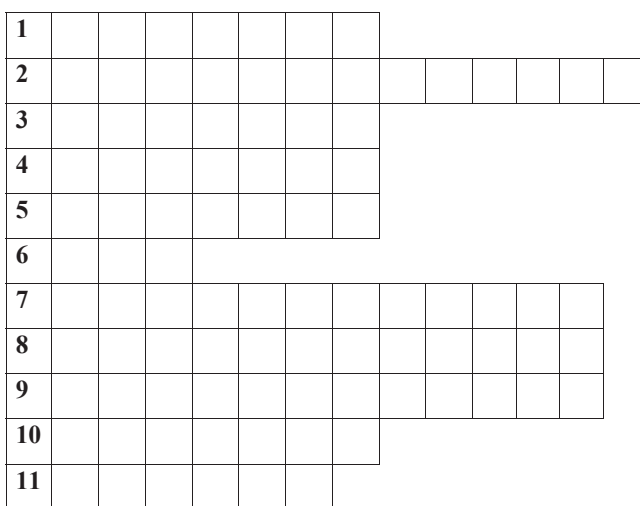
9) термін, утворений звуженням семантики загальновоживаного слова;

10) термін, утворений способом складання двох основ;

11) термін, утворений способом словоскладання.

Лісничий, короїд-гравер, продиhi, нечуйвітер, підгін, агробіоценоз, праліси, побуріння, вічка, принасінники, стирчаки. (За умови правильного виконання у виділеному стовпчику можна прочитати назву галузі).

З метою підсумкового контролю також можна використати **кросворд**.

Дайте відповіді на питання кросворду. За умови правильного виконання з перших літер уписаних термінів прочитаєте по вертикалі назву однієї з дисциплін Вашої спеціальності.

1) повідомлення, у якому інформується про наукові спостереження, досліді, їх результати, робляться узагальнення наукових даних;

2) ці словники мають загальнодовідковий характер; у них наводяться відомості про позначувані ними предмети і явища в найширшому розумінні, пояснюється зміст, характер і сутність предметів, явищ;

3) функціональний різновид літературної мови, що використовується з пізнавально-інформативною метою в галузі освіти і науки;

4) засіб закріплення на певному матеріалі інформації про факти, події, явища об'єктивної дійсності та розумової діяльності людини;

5) наука про закони управління мисленнево-мовленневою діяльністю, тобто про закони, які визначають ефективність цієї діяльності;

6) текст, у якому подається загальна характеристика процесів, явищ, предметів;

7) розділ мовознавства, пов'язаний зі створенням словників та опрацюванням їх теоретичних засад;

8) документи, що закріплюють функції, обов'язки та права органів протягом тривалого часу (положення, статuti, правила, інструкції тощо);

9) про яку функцію мови йдеться: за допомогою мови людина пізнає світ; мова – енциклопедія людського досвіду;

10) це перший розділ класичної риторики, в якому розробляється етап задуму, намірів, ідей, формулювання гіпотези майбутнього виступу;

11) комунікативна якість, що забезпечує адекватне розуміння сказаного, не вимагаючи від співрозмовника особливих зусиль при сприйнятті.

Виконання описаних видів завершальних вправ забезпечить реалізацію таких навчальних цілей: сприятиме поглибленому засвоєнню спеціальної лексики, закріпленню вивченої теми; допоможе з'ясувати реальний рівень опрацювання матеріалу; виявити здатність студента вирішувати творчі завдання; розвинути креативний потенціал студента.

Розроблена система вправ, спрямована на засвоєння термінологічної лексики передбачає формування професійної мовнокомунікативної компетентності студентів ВНЗ лісотехнічного профілю в курсах «Українська мова за професійним спрямуванням» та «Фахова термінологія». У запропонованих вправах реалізовано принцип «від простого до складного». Послідовність презентації вправ відбиває етапність засвоєння навчального матеріалу студентами, розвитку в них фахово орієнтованих умінь і навичок. Загалом система тренувальних завдань підпорядкована єдиній дидактичній меті – формуванню сучасного фахівця лісопромислового комплексу, якого потребує суспільство і ринок праці.

Перспективу подальших розвідок убачаємо в застосуванні інтерактивних методик для вивчення термінологічної лексики студентами ВНЗ лісотехнічного профілю.

Література

1. Біляєв О. Вправи в навчанні мови / О. Біляєв // Українська мова і література в школі. – 2004. – № 6. – С. 2–5.
2. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни : у 4 т. / А. Загнітко. – Донецьк : ДонНУ, 2012. – Т. 1. – 401 с.
3. Кочан І. Словник-довідник з методики викладання української мови / І. Кочан, Н. Захлюпана. – Л. : [б. в.], 2005. – 306 с.
4. Пентилюк М. Методика навчання української мови у таблицях і схемах : навчальний посібник [Електронний ресурс] / М. Пентилюк, Т. Окуневич. – К. : Ленвіт, 2006. – Режим доступу : <http://www.kspu.edu/About/Faculty/IPhilologyJournalizm/ChairUkrLinguistics/metodzabezpe4ennja.aspx>.
5. Симоненко Т. Теорія і практика формування професійної мовнокомунікативної компетенції студентів філологічних факультетів : [монографія] / Симоненко Т. – Черкаси : [б. в.], 2006. – 328 с.

References

1. Biliaiev O. Vpravy v navchanni movy / O. Biliaiev // Ukrainska mova i literatura v shkoli. – 2004. – № 6. – S. 2–5.
2. Zahnitko A. Slovnyk suchasnoi linhvistyky : poniattia i terminy : u 4 t. / A. Zahnitko. – Donetsk : DonNU, 2012. – T. 1. – 401 s.
3. Kochan I. Slovnyk-dovidnyk z metodyky vykladannia ukraïnskoi movy / I. Kochan, N. Zakhliupana.– L. : [b. v.], 2005. – 306 s.
4. Pentyliuk M. Metodyka navchannia ukraïnskoi movy u tablytsiakh i skhemakh : navchalnyi posibnyk [Elektronnyi resurs] / M. Pentyliuk, T. Okunevych. – K. : Lenvit, 2006. – Rezhym dostupu : <http://www.kspu.edu/About/Faculty/IPhilologyJournalizm/ChairUkrLinguistics/metodzabezpe4ennja.aspx>.
5. Symonenko T. Teoriia i praktyka formuvannia profesiinoi movnokomunikatyvnoi kompetentsii studentiv filolohichnykh fakultetiv : [monohrafiia] / Symonenko T. – Cherkasy : [b. v.], 2006. – 328 s.

*Статтю рекомендовано до друку
доктором педагогічних наук, професором, професором кафедри
природничих і гуманітарних наук Харківського національного
автомобільно-дорожнього університету
Дроздовою Іриною Петрівною*

Стаття надійшла до редакції 29 жовтня 2015 року